

N:o 115.

Ank. till Riksd. kansli den 2 maj 1905, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående fyllnadspension åt tre baningenjörer vid statens järnvägar.

(R. A.)

Uti en till Riksdagen den 17 mars 1905 aflåten proposition (n:o 104) har Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bifogadt utdrag af protokollet öfver civilärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen medgifva, att till enhvar af baningenjörerna Victor Frithiof Westfelt, Sven Gustaf Dahlén och Carl Wilhelm Rudman Bergensträhle finge utbetalas fyllnadspension att, utöfver den pension, hvartill han enligt gällande reglemente för statens järnvägstrafiks pensionsinrättning vore vid afskedstagan- det berättigad, af trafikmedel utgå under hans återstående lifstid från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från baningenjörsbefattningen vid statens järnvägar blefve honom beviljad, med så stort belopp, att hans sammanlagda pension uppginge till 3,840 kronor om året.

Till åberopade statsrådsprotokollet har föredragande departements- chefen anfört följande:

»Järnvägsstyrelsen har i underdånig skrifvelse den 22 november 1904 gjort framställning om beredande af fyllnadspension åt tre baningenjörer, hvilka varit anställda vid statens järnvägsbyggnader, men hvilkas tjänste-

tid vid statens järnvägstrafik är för kort för att berättiga dem till full pension.

Jag tillåter mig i anledning däraf erinra, att enligt gällande reglemente för statens järnvägstrafiks pensionsinrättning tillkommer, såsom regel, pensionsrätt enhvar delägare, som efter minst 30 års tjänst i ordinarie anställning vid statens *järnvägstrafik* uppnått sådan ålder, att hans lefnadsår och tjänstår sammanräknade uppgå till talet 95. Mot denna rätt svarar den i nådiga instruktionen för järnvägsstyrelsen med underlydande distriktsförvaltningar tjänsteman och betjänt ålagda skyldigheten att afgå från sin beställning, då han fyllt sextiofem år samt uppnått sådan tjänst-ålder, att han enligt pensionsreglementets nyss berörda föreskrift är på grund af antalet sammanräknade lefnads- och tjänstår berättigad till pension. Pensionens belopp utgör för delägare, hvarom nu är nämndt, 80 procent af de fem sista årens medelaflöning.

Härjämte tillerkänner pensionsreglementet rätt till pension för, bland andra, sådan delägare, som efter minst tio tjänstår i ordinarie anställning vid statens järnvägstrafik afskedas, emedan han antingen till följd af sjuklighet, som han icke ådragit sig under tjänstens utöfning, eller till följd af ålderdomssvagheter icke kan sin befattning behörigen sköta. Här- emot svarar den bestämmelse i styrelsens instruktion, enligt hvilken rätt i de sålunda förutsatta fallen att entlediga tjänsteman förbehålles Kungl. Maj:t eller, där befattningen ej tillsatts af Kungl. Maj:t, tillägges styrelsen. Beloppet af pension för nu omförmäld tjänsteman är bestämd till olika procent af de 5 sista årens medelaflöning alltefter antalet tjänstår.

Den tjänstårsberäkning, som sålunda skall tjäna till grund för beräkningen af pensions storlek, får enligt uttryckligt stadgande hänföra sig allenast till tiden för anställningen vid *trafiken* å statens järnvägar, och följer häraf, bland annat, att den tjänstepersonal, som från statens järnvägsbyggnader öfvergått till anställning vid statens järnvägstrafik, icke har någon rätt att i afseende, hvarom här är fråga, tillgodoräkna sig anställningen vid statens järnvägsbyggnader.

I sin förberörda underdåniga skrifvelse anför nu styrelsen följande.

Baningenjörerna Victor Frithiof Westfelt, före detta kaptenen vid väg- och vattenbyggnadskåren Sven Gustaf Dahln och före detta kaptenen vid samma kår Carl Wilhelm Rudman Bergensträhle hade samtliga uppnått mer än 65 års lefnadsålder, men kunde ändock icke ännu komma i åtnjutande af full pension på grund däraf att deras tjänstetid, för så vidt denna hänförde sig till deras anställning i ordinarie tjänst

vid statens järnvägstrafik, vore alltför kort och deras föregående tjänstetid vid statens järnvägsbyggnader icke finge i detta hänseende medräknas.

Baningenjören Westfelt vore sålunda, efter hvad styrelsen af tillgängliga handlingar inhämtat, född den 14 september 1838 samt hade tjänstgjort vid statens järnvägsbyggnader såsom elev och nivellör under tiden från juli 1860 till april 1872 eller sålunda 11 år och minst 8 månader och vid statens järnvägstrafik först såsom t. f. baningenjör och extra ingenjör under tiden från 26 maj 1879 till januari 1880 sålunda 7 månader samt därefter i sin nuvarande anställning såsom ordinarie baningenjör från och med ingången af år 1880.

Före detta kaptenen Dahlén vore född den 28 september 1838 samt hade tjänstgjort vid statens järnvägsbyggnader såsom schaktmästare, elev och nivellör under tiderna från 1 januari till 26 augusti 1858, 1 september 1861 till 1 oktober 1863 och 1 oktober 1865 till 1 mars 1872 eller sålunda 9 år 2 månader och vid statens järnvägstrafik såsom t. f. baningenjör från 1 maj 1877 till 1 november 1877 samt därefter i sin nuvarande befattning såsom ordinarie baningenjör.

Före detta kaptenen Bergensträhle slutligen vore född den 7 maj 1839 samt hade tjänstgjort vid statens järnvägsbyggnader dels såsom nivellör från juli 1863 till januari 1873, därefter såsom stationsingenjör till oktober 1881 eller sålunda sammanlagdt 18 år och minst 2 månader, och därefter vid statens järnvägstrafik i sin nuvarande befattning såsom ordinarie baningenjör från och med den 1 oktober 1881.

För ingen af de tre ifrågavarande tjänstemännen uppginge sålunda tiden för deras ordinarie anställning i statens järnvägstrafiks tjänst till trettio år eller den tidrymd, som fordrades för att erhålla full pension, utgörande för en hvar af dem — som sedan 1 januari 1898 åtnjutit arfvode på den nya staten af 4,000 kronor per år jämte inkvartering i statens järnvägars bostäder eller motsvarande hyresbidrag med 20 % af arfvodet — ett belopp af 3,840 kronor, utan skulle härför erfordras, att de i tjänst kvarstode, Westfelt till den 1 januari 1910, då han skulle hafva uppnått en lefnadsålder af 71 år 3 månader, Dahlén till den 1 november 1907 med en dåvarande lefnadsålder af 69 år 1 månad samt Bergensträhle till den 1 oktober 1911 med en dåvarande lefnadsålder af 72 år och nära 5 månader.

Då ifrågavarande tjänstemän efter en långvarig, plikttrogen och gagnande verksamhet i statens tjänst — en verksamhet, som vid ut-

gången af år 1904 för dem alla sträckte sig öfver en tidrymd vida utöfver den såsom normalt pensionsvillkor fastställda, nämligen för Westfelt 37 år 3 månader, för Dahlén, fränsedt anställning vid väg- och vattenbyggnadskåren, 36 år 10 månader och för Bergensträhle 41 år 5 månader — numera på grund af minskad arbetsförmåga, därtill, hvad Westfelt anginge, jämväl sjuklighet medverkat, icke längre vore i stånd att på ett nöjaktigt sätt sköta sina åligganden i tjänsten, måste styrelsen emellertid, af nödig omvårdnad om statens järnvägars bästa, vara betänkt på att inom den närmaste framtiden besätta deras tjänster med yngre krafter, och att med denna angelägenhet fått hittills anstå berodde till stor del därpå att styrelsen, innan antydda åtgärd komme till stånd, ansett sig böra i möjligaste mån sörja för att vederbörandes pensionering ordnades på ett sätt, som kunde anses öfverensstämma med rättvisa och billighet.

Under förutsättning att de ifrågavarande tjänstemännens anställningar skulle komma att upphöra med ingången af år 1905, skulle de i pension äga uppbära, Westfelt 2,880 kronor, motsvarande 60 % af 4,800 kronor, Dahlén 3,264 kronor, motsvarande 68 % af samma belopp, och Bergensträhle 2,496 kronor, motsvarande 52 % af samma belopp. För utfyllande af dessa belopp till den normala pensionen skulle, i det förutsatta fallet, sålunda erfordras för Westfelt 960 kronor, för Dahlén 576 kronor och för Bergensträhle 1,344 kronor.

Då i förevarande fall omsorgen om statens bästa måste anses kräfva, att tjänsterna i fråga besattes med nya innehafvare, och därmed icke kunde utan allvarliga olägenheter anstå synnerligen länge, men å andra sidan ej heller kunde förnekas, att de pensioner, hvartill vederbörande vid afgang inom den närmaste framtiden skulle vara berättigade, ställde sig jämförelsevis allt för ringa i förhållande till den långa effektiva tjänstetiden, hade det synts styrelsen, som skulle beviljande af en fyllnadspension här vara en af förhållandena väl motiverad åtgärd, som desto mindre borde möta någon betänklighet, om, i likhet med hvad som skedde efter inköpet af den så kallade västkustbanan, fyllnadspensionen beviljades att utgå af trafikmedel.

På grund af hvad sålunda anförts hemställde styrelsen, att Kungl. Maj:ts täcktes genom proposition till Riksdagen bereda enhvar af baningenjörerna Victor Frithiof Westfelt, före detta kaptenen Sven Gustaf Dahlén och före detta kaptenen Carl Wilhelm Rudman Bergensträhle fyllnadspension att, utöfver den pension, hvartill han enligt gällande regle-

mente kunde vid afskedstagandet vara berättigad, af trafikmedel utgå under hans återstående lifstid från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från baningenjörsbefattningen vid statens järnvägar blefve honom beviljad, med så stort belopp, att hans sammanlagda pension uppginge till 3,840 kronor om året, eller sålunda med högst för Westfelt 960 kronor, för Dahlén 576 kronor och för Bergenstråhle 1,344 kronor om året.»

Den gjorda framställningen om beviljande af fyllnadspension åt ifrågasvarande järnvägstjänstemän har hufvudsakligen grundats därpå, att enhvar af dem mer eller mindre lång tid före sin anställning vid statens järnvägstrafik tjänstgjort vid statens järnvägsbyggnader, hvilken tjänstgöring enligt gällande pensionsreglemente icke får tillgodoräknas för erhållande af pension från statens järnvägstrafiks pensionsinrättning. Med anledning häraf vill utskottet påpeka, att arbetet vid statens järnvägsbyggnader icke på något sätt kan vara att likställa med fast anställning i statens tjänst, utan måste anses vara af helt och hållet tillfällig natur, om det än, såsom fallet är med de personer, som nu äro i fråga, fortfarit under en följd af år. Bland tjänstepersonalen vid statens järnvägar och särskildt bland betjäntklassen finnes det säkerligen ett stort antal, som före sin anställning vid järnvägstrafiken under någon tid haft arbete vid statens järnvägsbyggnader. Om i ett fall detta arbete skulle få anses grundläggande för pensionsrätt, finge man därför vara beredd på att anspråk på liknande förmån komme att framställas från många håll. Såsom af det förestående framgår, kan utskottet dock icke finna giltiga skäl för bifall till den gjorda framställningen och hemställer alltså,

att hvad Kungl. Maj:t i förevarande proposition föreslagit icke må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 2 maj 1905.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.